

Od Redakcji

Z ogromną przyjemnością prezentujemy Czytelnikom trzynasty już tom „*Studia Politicae Universitatis Silesiensis*”. Czynimy to z tym większą satysfakcją, że publikacja ta stanowi ważne dla środowiska politologicznego forum wymiany myśli, poglądów i koncepcji.

Niniejszy tom, podobnie jak poprzednie, jest zróżnicowany pod względem tematycznym, a zamieszczone w nim artykuły odzwierciedlają zainteresowania badawcze ich autorów. Kontynuując obraną we wcześniejszych tomach strategię publikowania tekstów, w których poruszana jest problematyka wchodząca w skład różnych subdyscyplin politologicznych, artykuły pomieszczono w czterech blokach tematycznych: „Systemy polityczne”, „Stosunki międzynarodowe”, „Komunikowanie społeczne” i „Myśl polityczna”. Uzupełnienie całości stanowi dział „Recenzje i omówienia”, w którym tradycyjnie znaleźć można informacje o interesujących publikacjach z dziedziny nauk politycznych oraz sprawozdania z ważnych dla środowiska politologicznego wydarzeń. Tym razem autorami wszystkich opracowań są pracownicy i doktoranci Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Ze szczególną mocą pragniemy podkreślić, że sześć z ośmiu artykułów zamieszczonych w tym tomie zostało przygotowanych w języku angielskim. Mamy nadzieję, że w ten sposób efekty badań i analiz prezentowanych na łamach „*Studia Politicae Universitatis Silesiensis*” będą mogły dotrzeć do szerszego kręgu odbiorców, zwłaszcza osób związanych z zagranicznymi ośrodkami naukowymi.

Całość otwiera dział „Systemy polityczne”, w którym znalazło się pięć artykułów. Ich tematem przewodnim jest dwudziestopięciolecie przemian demokratycznych w Polsce. Pierwszy tekst, zatytułowany *Standardization of modern democracy*, którego autorem jest Jan Iwanek, poświęcony został teo-

retycznym aspektem demokracji. Czas, jaki upłynął od przełomowego roku 1989, sprzyja nowemu spojrzeniu na jeden z najczęściej opisywanych, ale także najbardziej niejednoznacznych wytworów ludzkiej myśli i praktyki politycznej. Autor zwraca uwagę na to, że dominujące współcześnie demokracje narodowe funkcjonują w określonym otoczeniu, co sprzyja wytwarzaniu się ponadnarodowych wzorców rozwiązań ustrojowych. W ten sposób krystalizuje się płaszczyzna wspólnych, podobnych sobie cech demokracji, które, jeśli będą akceptowane i utrwalone jako wytwory kulturowe, staną się standardami demokracji współczesnej. Mając to na uwadze, autor wprowadza pojęcie demokracji transnarodowej.

W drugim artykule, zatytułowanym *Polish experiment 1980—1989 — revolution or transformation? Antinomies of transition from authoritarianism to democracy*, którego autorem jest Zbigniew Kantyka, została podjęta próba oceny tego, w jakim stopniu wydarzenia z lat osiemdziesiątych ubiegłego stulecia w Polsce i będący ich konsekwencją zwrot polityczny można określić mianem rewolucji. Mimo upływu ponad ćwierćwiecza nadal nie ma jednomyślności w tej kwestii, a przecież chodzi o skuteczną inicjację procesu, który doprowadził do całkowitej zmiany światowego układu geopolitycznego.

Kolejny artykuł, *Evolution of the Polish political regime in the period of democratic transition*, autorstwa Rafała Głajcara, został poświęcony skomplikowanym relacjom pomiędzy parlamentem, prezydentem i rządem w latach 1989—1991. Okres tranzycji, którego początek wyznacza uruchomienie procesu rozkładu reżimu autorytarnego („okrągły stół”), a koniec wiąże się z zainstalowaniem podstawowych mechanizmów demokratycznych (pierwsze w pełni rywalizacyjne wybory parlamentarne), był punktem wyjścia w zakresie kształtowania się rozwiązań instytucjonalnych. Dokonywane wówczas wybory wpłynęły na kierunek ewolucji reżimu politycznego w latach kolejnych. Jednocześnie analiza relacji między legislatywą i egzekutywą we wstępnej fazie transformacji jest zadaniem szczególnie trudnym, jeśli punktem odniesienia uczyni się tradycyjne modele reżimów politycznych (parlamentaryzm, prezydencjalizm, semiprezydencjalizm). Z ich wykorzystaniem wiąże się istnienie zarówno na gruncie formalnym, jak i w rzeczywistości politycznej określonego demokratycznego minimum, co we wstępnej fazie zmiany systemowej nie zawsze można jednoznacznie stwierdzić.

Jednym z najważniejszych wyzwań, przed którym stają państwa wchodzące na ścieżkę demokratycznego rozwoju, jest implementacja podstawowych mechanizmów gwarantujących nieskrępowaną rywalizację polityczną. Tym samym w centrum zainteresowania stają wybory parlamentarne. One właśnie stanowią główną oś analizy przeprowadzonej przez Waldemara Wojtasika. W artykule zatytułowanym *Parliamentary elections in Poland 1989—2011* koncentruje się on na tym, jak ewolucja systemu wybor-

czego do Sejmu RP wpływała na instytucjonalizację systemu partyjnego. Postępująca stabilizacja tego ostatniego widoczna jest na poziomie trwałości bytów partyjnych oraz wzorców rywalizacji partyjnej na arenie wyborczej. W odniesieniu do największych ugrupowań zauważalne okazuje się również to, że wybory są czynnikiem utrwalania przywództwa partyjnego.

Dział „Systemy polityczne” zamyka artykuł Sebastiana Kubasa, zatytułowany *Similarities and differences of main left-wing parties in Poland and Hungary. The case of SLD and MSzP from comparative perspective (1989—2014)*. Wpisuje się on w nurt badań porównawczych. Autor skupił się na analizie wpływu głównych partii lewicowych w Polsce i na Węgrzech na przebieg procesów transformacji. W obydwu państwach dominujące pozycje po lewej stronie sceny politycznej zajęły partie będące sukcesorkami ugrupowań komunistycznych sprzed zmiany systemowej. Szerokie temporalne ramy analizy pozwalają dostrzec nie tylko oczywiste różnice w zakresie ich funkcjonowania, ale także podobieństwa, których, jak się okazuje, jest niemało.

Każdy z kolejnych trzech działów obejmuje po jednym artykule. W pierwszym z nich, „Stosunki międzynarodowe”, znalazł się artykuł Mieczysława Stolarczyka, zatytułowany *Ewolucja stanowiska Polski wobec Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony Unii Europejskiej*. Na podstawie zmieniających się uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz zidentyfikowania odmienności stanowisk kolejnych rządów w zakresie WPBiO autor wyodrębnia trzy fazy obrazujące ewolucję stanowiska Polski w przedmiotowej sprawie. Zagadnienia poruszone w tym artykule z jednej strony dotyczą niezwykle istotnej kwestii w kontekście bieżącej sytuacji międzynarodowej, z drugiej nie sposób przejść obojętnie wobec faktu, że wśród wielostronnych środków kształtowania bezpieczeństwa narodowego i międzynarodowego Polski WPBiO nigdy nie zajmowała miejsca priorytetowego, porównywalnego z NATO.

W dziale „Komunikowanie społeczne” znalazł się artykuł *Strategic dilemmas of pre-election marketing in the age of the mediatization of politics — the case of the Warsaw referendum of 2013*. Jego autor, Mariusz Kolczyński, czyniąc punktem odniesienia referendum w sprawie odwołania prezydent m.st. Warszawy, Hanny Gronkiewicz-Waltz, zastanawia się, czy w polskich realiach politycznych podmioty rynkowe realizują długookresowe strategie polityczne oraz czy przyjęta strategia przekłada się na określoną i czytelną odbiorczo koncepcję marketingowych działań międzywyborczych. Oprócz wybranej opcji strategicznej, podmioty rywalizacji politycznej powinny brać pod uwagę niemalże oczywisty fakt, że współcześnie to media masowe limitują obszar i definiują kwestie będące przedmiotem dyskursu politycznego.

Ostatni artykuł w niniejszym tomie został umieszczony w dziale „Myśl polityczna”. Zatytułowany jest on *Kryzys kultury europejskiej w ujęciu*

Leszka Kołakowskiego. Jego autorka, Agnieszka Turoń-Kowalska, analizuje myśl wybitnego polskiego filozofa. Stanowi ona punkt odniesienia dla rozważań na temat człowieczeństwa, kultury europejskiej, a przede wszystkim zagrożeń dla nich we współczesnym świecie. Jednym z najistotniejszych jest dehumanizacja współczesnej kultury europejskiej. Winno się ją jednak postrzegać nie tylko jako zagrożenie, ale przede wszystkim wyzwanie, by nie pozbawiać jej najistotniejszej cechy, a więc negatywnej czujności względem tego, co ogłasza się jako niewzruszone.

W dziale „Recenzje i omówienia” znaleźć można sporządzoną przez Roberta Radka recenzję książki autorstwa Bartłomieja Michalaka, pt. *Mieszane systemy wyborcze. Cele, rozwiązania, konsekwencje*, oraz przygotowane przez Macieja Marmolę i Tomasza Okraszkę sprawozdanie z VII Ogólnopolskiej Konferencji Akademickich Ośrodków Politologicznych.

Licząc na to, że aktualny tom „*Studia Politicae Universitatis Silesiensis*” spełni Państwa oczekiwania, zachęcamy wszystkich zainteresowanych do prezentowania efektów badań na łamach naszego wydawnictwa.

Redaktorzy tomu